

Motion till riksdagen 2021/22:3703

av **Marléne Lund Kopparklint (M)**

Demokrativillkor för statliga bidrag till föreningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att ta fram tydliga och rättssäkra demokrativillkor i de förordningar som styr den statliga bidragsgivningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ta fram ett tydligt, enhetligt och rättssäkert demokrativillkor i de förordningar som styr den statliga bidragsgivningen så att bidrag inte går till föreningar som inte står upp för demokrati och internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Staten delar varje år ut över 4 miljarder till folkbildningen. Hösten 2020 avslöjades Folkbildningsrådet med ett stort bedrägeri. Miljontals kronor har betalats ut till tio studieförbund runt Järvafältet i Stockholm; av dessa hade åtta fuskat till sig bidrag. Enligt TV4 den 10 september 2021 visade det sig att det var fejkade deltagare och att pengarna misstänktes gå till finansiering av extremism och organiserad brottslighet. Signaler kom också att det finns omfattande fusk på andra ställen i landet. Genom forskningsrapporter om våldsbejakande extremism och antidemokratiska krafter har experter från Forsvarshögskolan, och Malmö universitet, flera gånger stött på problemet med systematiskt missbruk av folkbildningssystemet som motverkar en demokratibaserad värdegrund.

När fuskskandalen dök upp, var det minst sagt chockerande, skrämmande men framförallt förargligt. Det krävdes kraftfulla åtgärder från flera håll, inte minst upprörda skattebetalare. Så hur blev det då?

Dess främsta företrädare gentemot staten är Folkbildningsrådet, en ideell förening vars huvudmän och medlemmar utgörs av studieförbunden och folkhögskolorna. Problemet är att de organisationer som ska motta bidragen också administrerar utlandet. Det finns en oförmåga att hindra fusk och felaktiga utbetalningar, något som Riksrevisionen tog upp i en uppföljningsrapport redan år 2015. Riksrevisionen rekommenderade

att Folkbildningsrådet skulle kontrollera bidragen hårdare och att regeringen skulle ställa tydligare krav på Folkbildningsrådets myndighetsutövning. I rapporten konstateras också att Folkbildningsrådets fördelningssystem inte har fått de kvalitativa kriterier riksdagen beslutat om. Kontrollen är ineffektiv, uppföljning och utvärdering belyste inte huruvida syftet med bidragen uppfylldes.

Riksrevisionens rekommendationer har inte hörtsammats av Folkbildningsrådet utan man har struntat i kraven och argumenten för det är att alla de brister som påtalades finns kvar än i dag. Flera år senare.

Det finns bra folkbildningsverksamhet som har kvalitet men det är inte den som är volymgivande. Detta leder till att verksamheten istället för att få tidseffektivitet ”outsourcas” till föreningar och grupper som bedriver verksamhet i sina egna lokaler och att de som kan systemet tar största delen av kakan. Här förlorar också studieförbunden koll på verksamheten.

Det är ytterst viktigt att få kontroll och att säkerställa att statliga bidrag inte går till föreningar som inte står upp för demokrati och internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Särskilt med tanke på den utveckling som vi ser runtom i världen och Europa med islamismen som har slagit rot. Det handlar om extrema grupperingar som vill ha parallella samhällsstrukturer och egna informella rättsordningar, i strid med nationella lagar och regler.

Marléne Lund Kopparklint (M)